

Prawo międzynarodowe wobec piractwa morskiego

1. *Wprowadzenie.* Normy dotyczące piractwa morskiego to jeden z najstarszych elementów prawa międzynarodowego. W XXI w. proceder ten ponownie stanowi poważne utrudnienie dla wymiany towarowej prowadzonej drogą morską oraz rosnące zagrożenie dla bezpieczeństwa międzynarodowego¹. W latach 90. ubiegłego wieku piractwo odrodziło się po wielu latach względnego uśpienia. Średnia liczba ataków pirackich podejmowanych każdego roku stopniowo wzrasta² (podwoiła się od 1994 r.). Zagrożenie to dotyka również Polski i jej obywateli. Największy polski armator, Polska Żegluga Morska, dysponuje ok. 71 statkami (z których żaden nie pływa pod polską banderą). Załogi PŻM liczą ok. 2500 osób, jednak liczba Polaków zatrudnionych u zagranicznych armatorów sięga nawet 35 tys. osób³. Przykład tankowca *Sirius Star*, porwanego 15 XI 2008 razem z dwoma polskimi członkami załogi przez piratów somalijskich, unaocznia, iż zagrożenie to dotyka polskich obywateli służących na morzu pod obcymi banderami⁴. Nie jest to jedyna sytuacja, w której Polacy padli ofiarą piratów - 26 III 2009 porwany został w wyniku napadu pirackiego kolejny statek z polską załogą: tankowiec *Bow Asir*⁵.

Słowo „pirat” ma bardzo długą historię. Pochodzi z łacińskiego słowa *pirata* oraz greckiego *peiratēs*. *Peiratēs* znaczy „napadający na morzu”; słowo to zostało przejęte przez język łaciński, a stamtąd było recypowane do innych języków europejskich⁶. Piractwo istnieje tak

¹ Zob. K. Kubiak: *Piractwo i terroryzm morski. Nowe wyzwania dla bezpieczeństwa międzynarodowego*, http://www.wns.dswe.pl/fileadmin/user_upload/wszechnica/04.pdf.

² M.D. Lyman, G.W. Potter: *Organized Crime*, Upper Saddle River 2007, s. 129.

³ R. Socha: *Wilk eksportowy*, „Polityka” z 13 XII 2008.

⁴ Zob. <http://www.msz.gov.pl/Porwanie,tankowca,u,wybrzezy,Kenii,23058.html>.

⁵ Zob. <http://www.msz.gov.pl/Uwolnienie,statku,Bow,Asir,26875.html>.

⁶ J. Machowski: *Piractwo w świetle historii i prawa*, Warszawa 2000, s. 11.

długo jak handel morski⁷, a więc ponad 5 tys. lat, i sięga czasów starożytnego Egiptu⁸. Najwięcej antycznych doniesień o piractwie pochodzi z czasów greckich i rzymskich. Często przytaczana jest przygoda Juliusza Cezara, który został porwany i był przetrzymywany przez piratów śródziemnomorskich w 81 r. p.n.e.⁹ Piractwo było obecne również w późniejszych wiekach, dotykając wszystkich obszarów morskich o znaczeniu handlowym, takich jak: Bałtyk, Morze Śródziemne, Karaiby, Ocean Indyjski, Morze Południowochińskie¹⁰. Współcześni piraci powrócili na akweny, na których tradycyjnie byli obecni: Morze Południowochińskie, Cieśninę Malakka, Cieśninę Singapurską oraz wody Afryki Zachodniej i Wschodniej.

Dla pełniejszego zrozumienia specyfiki i zawiłości przedstawionego problemu, prawna analiza konkretnego typu przestępstwa powinna zostać przedstawiona na tle danych kryminalistycznych. Według informacji zbieranych przez *International Maritime Bureau Piracy Reporting Centre*, w latach 2003-2008 średnia liczba ataków pirackich to 307,5 rocznie, przy czym w 2008 r. wydarzyły się 293 incydenty¹¹. Utrzymuje się trend wzrostowy, ze średnią ok. 300 ataków rocznie; w latach rekordowych liczba ta sięga 400 incydentów. Zwraca się uwagę, iż wiele aktów piractwa nie jest zgłaszanych odpowiednim władzom, zatem faktyczna liczba ataków może być nawet kilkukrotnie wyższa¹². Możliwe jest, iż tylko 30-40% napadów pirackich na statki zostaje zgłoszonych¹³. Z drugiej strony, definicja piractwa przyjęta przez *Piracy Reporting Centre* jest znacznie szersza niż istniejące definicje prawne, co może powodować relatywne zawyżenie liczby raportowanych ataków¹⁴.

Postępuje też brutalizacja incydentów, co ilustruje stały wzrost liczby zabitych i rannych w atakach pirackich od 1995 r.¹⁵ Piraci są ponadto coraz lepiej uzbrojeni i wyposażeni¹⁶. Częstotliwość używania broni palnej podczas ataków pirackich rośnie: w 2006 r. użyto jej 53 razy, w 2007 r. - 72,

⁷ D.R. Burgess Jr.: *Hostis Humani Generi: Piracy, Terrorism and a New International Law*, „*University of Miami International and Comparative Law Review*” nr 2/2006, s. 301.

⁸ J. Machowski, jw., s. 35.

⁹ Tamże, s. 43.

¹⁰ Zob. A.S. Bradford: *Flying the Black Flag: a Brief History of Piracy*, Praeger 2007.

¹¹ Obliczenia własne na podstawie: *ICC International Maritime Bureau Piracy and Armed Robbery Against Ships, Annual Report, 1 January - 31 December 2008*, s. 5-6.

¹² A. Niwczyk: *Fale Terroru* [w:] *Wybrane aspekty bezpieczeństwa*, t. 2, red. J.R. Piątek, R. Podgorzańska, Szczecin 2007, s. 6.

¹³ K. Kubiak: *Działania sił morskich po drugiej wojnie światowej*, Warszawa 2007, s. 816.

¹⁴ Definicja ta obejmuje również wszystkie formy usiłowania.

¹⁵ M.D. Lyman, G.W. Potter, jw., s. 129-130.

¹⁶ M. Richardson: *Terrorism: the Marine Dimension* [w:] *Political and Security Outlook 2004: Maritime Terrorism and Piracy*, red. M. Richardson, P. Mukudan, Singapur 2004, s. 9.

w 2008 r. - 139¹⁷. W ostatnich kilku latach wyłoniła się nowa forma piractwa - porywanie statków razem z całą załogą i ładunkiem¹⁸, czego ofiarami padli m.in. polscy członkowie załóg *Bow Asir* i *Sirius Star*. Szczególnie piraci somalijscy specjalizują się w tej formie grabieży. W 2008 r. zanotowano znaczny wzrost liczby incydentów o takim charakterze - łącznie doszło do 49 ataków, w których 889 członków załogi wzięto jako zakładników¹⁹. Działalność piratów tylko na Oceanie Spokojnym i Oceanie Indyjskim generuje olbrzymie straty²⁰. W istocie finansowe skutki piractwa mogą być bardzo podobne do skutków terroryzmu morskiego²¹, zjawiska blisko spokrewnionego z piractwem. Jako przykłady takich skutków można wskazać: wzrost stawek ubezpieczenia statków (*casco*), wzrost stawek ubezpieczenia frachtu oraz wzrost kosztów osobowych²².

2. *Piractwo morskie a historia prawa*. Piractwo morskie jest powszechnie penalizowane, zarówno w prawie międzynarodowym, jak i krajowym. Już w starożytnej Grecji i Rzymie piraci byli traktowani jako wrogowie rodzaju ludzkiego (*hostis humani generis*), a nie jak regularni wrogowie (*iusti hostes*); wymogi formalne konieczne do toczenia wojny przeciwko regularnym wrogom nie były w ich przypadku wymagane. W prawie rzymskim istniała zasada, iż *pirata non mutat dominium*, zatem przejęte mienie piratów nie stawało się własnością tego, kto je załapał od piratów, lecz pozostawało własnością pierwszego obrabowanego²³. Najwcześniejsze nowożytne regulacje prawne dotyczące piractwa to akty angielskie przyjęte w 1535 i 1536 r.²⁴ W czasach nowożytnych regulacji prawnej towarzyszyło przeświadczenie, iż piraci są wyjątkowymi zbrodniarzami, których należy ścigać za wszelką cenę. Według Gentilego, „właściwym jest wojować z piratami, gdyż naruszają oni wspólne prawo narodów”. Sir William Scott dodawał: „z jawnymi piratami nie

¹⁷ ICC *International Maritime...*, jw., s. 13.

¹⁸ Z. Keyuan: *Seeking Effectiveness for the Crackdown of Piracy at Sea*, „*Journal of International Affairs*” nr 1/2005, s. 118.

¹⁹ ICC *International Maritime...*, s. 9 i 13.

²⁰ M. Bahar: *Attaining Optimal Deterrence at Sea: a Legal and Strategic Theory for Naval Anti-Piracy Operations*, „*Vanderbilt Journal of Transnational Law*” nr 1/2007, s. 4.

²¹ Terroryzm morski może być rozumiany jako „niezgodne z prawem użycie lub groźba użycia siły, przeciwko osobom lub mieniu, aby zmusić lub zastraszyć rządy i społeczeństwa, często w celu osiągnięcia politycznych, religijnych lub ideologicznych korzyści”, zob. R. Snoddon: *Piracy and Maritime Terrorism* [w:] *Violence at Sea. Piracy in the Age of Global Terrorism*, red. P. Lehr, Routledge 2007, s. 228.

²² K. Kubiak, A. Makowski, P. Mickiewicz: *Polska wobec zagrożenia terroryzmem morskim*, Warszawa 2005, s. 126.

²³ L.C. Green: *Terrorism and the Law of the Sea* [w:] *International Law at a Time of Perplexity*, red. Y. Dinstein, M. Tabory, S. Rosenne, Martinus Nijnhof 1989, s. 252.

²⁴ M. Pathak: *Maritime Violence: Piracy at Sea & Marine Terrorism Today*, „*Windsor Review of Legal and Social Issues*” nr 1/2005, s. 68.

może być stanu pokoju, są wrogami każdego kraju i są powszechnie poddani wyjątkowym prawom wojny”²⁵.

Pierwsza próba definicji piractwa w nowożytnym prawie międzynarodowym pojawiła się w 1926 r., na forum Ligi Narodów. Projekt ekspertów Ligi dotyczył tylko aktów popełnianych z powodów prywatnych, z wyłączeniem ataków motywowanych politycznie²⁶. Konwencji na podstawie tego projektu nie przyjęto²⁷. Następnym krokiem był tzw. projekt harwardzki, powstały w 1932 r., w którym sporządzono odpowiedź na pytanie: jakie znaczenie ma piractwo w prawie narodów²⁸? Projekt harwardzki oparto na założeniu, iż każde państwo może sprawować jurysdykcję nad statkiem pirackim i ma prawo zajęcia takiego statku wraz z jego ładunkiem²⁹. Przyjęta definicja piractwa była szeroka, obejmowała wszystkie akty przemocy na morzu otwartym popełnione z zamiarem skrzywdzenia innej osoby, kradzieży lub zniszczenia mienia, popełnione dla osobistych celów sprawców³⁰. Z powodu uwzględnienia „celów osobistych” po stronie sprawcy definicja ta wyłączała piractwo państwowe i piractwo popełnione z powodów politycznych. Projekt Komisji Prawa Międzynarodowego z 1955 r. (będący punktem wyjścia dla Konwencji o morzu pełnym z 1958 r.³¹) bazował na projekcie harwardzkim³². Kolejna kodyfikacja prawa morza, która przyjęła formę Konwencji Narodów Zjednoczonych o prawie morza³³ podpisanej w Montego Bay w 1982 r., przejęła praktycznie bez zmian normy wywodzące się z projektu harwardzkiego.

3. *Współczesny status prawny piractwa.* Jedną ze zbrodni prawa międzynarodowego publicznego (*delicta iuris gentium*) jest piractwo morskie³⁴. Zbrodnię piractwa morskiego reguluje Konwencja w sprawie mórz pełnych z 29 IX 1958 podpisana w Genewie (dalej: k.g.) oraz Konwencja Narodów Zjednoczonych o prawie morza z 10 XII 1982 podpisana w Montego Bay (dalej: k.m.b.). Obie konwencje nakładają na

²⁵ L.C. Green, jw., s. 252-254.

²⁶ M. Murphy: *Piracy and UNCLOS: Does International Law Help Regional States Combat Piracy?* [w:] *Violence at Sea...*, jw., s. 157.

²⁷ J. Machowski, jw., s. 16.

²⁸ M. Murphy, jw., s. 157.

²⁹ M. Pathak, jw., s. 69.

³⁰ E.C. Stiles: *Reforming Current International Law to Combat Modern Sea Piracy*, „*Suffolk Transnational Law Review*” nr 2/2003-2004, s. 305-306.

³¹ Dz.U. nr 33/1963, poz. 187, zał. nr 2.

³² B.H. Dubner: *The Law of International Sea Piracy*, The Hague 1980, s. 109-112.

³³ Dz.U. nr 59/2002, poz. 543, zał.

³⁴ W. Czapliński, A. Wyrozumska: *Prawo międzynarodowe publiczne. Zagadnienia systemowe*, Warszawa 2004, s. 457; E. Dynia: *Odpowiedzialność międzynarodowa jednostki w świetle prawa międzynarodowego* [w:] *Prawo międzynarodowe. Księga pamiątkowa profesor Renaty Szafarz*, red. J. Menkes, Warszawa 2007, s. 158.

państwa obowiązek współpracy w zwalczaniu piractwa na morzu pełnym (art. 14 k.g. i art. 100 k.m.b.), formułując zasady postępowania ze statkiem lub samolotem pirackim (odpowiednio art. 19 i art. 105) oraz definiują tę zbrodnię w świetle prawa międzynarodowego (art. 15 i art. 101). W stosunku do sprawców zbrodni piractwa obowiązuje zasada represji wszechświatowej (jurysdykcji uniwersalnej), tzn. każde państwo może ścigać piratów i karać ich zgodnie z własnymi ustawami karnymi, niezależnie od obywatelstwa i niezależnie od bandery, pod jaką pływają sprawcy (art. 105 k.m.b.). Zdaniem M. Shawa, zakaz piractwa ma status normy *ius cogens*³⁵. Definicja piractwa morskiego zawarta w art. 101 k.m.b. oraz w art. 15 k.g. ma status normy zwyczajowej³⁶.

Według W. Blackstone'a, piractwo to „popełnianie aktów kradzieży i grabieży na morzu pełnym, które, gdyby zostały popełnione na lądzie, również stanowiłyby przestępstwo”³⁷. Mimo że istnieje co najmniej sześć innych (prawnych i pozaprawnych) znaczeń słowa „piractwo”³⁸, jego podstawową definicję prawnomiędzynarodową można znaleźć w art. 101 k.m.b. Przepis ten stwierdza, że piractwo stanowi „wszelki bezprawny akt gwałtu, zatrzymania lub grabieży popełniony dla celów osobistych przez załogę lub pasażerów prywatnego statku lub samolotu i wymierzony: na morzu pełnym przeciwko innemu statkowi morskiemu lub powietrznemu albo przeciwko osobom lub mieniu na pokładzie takiego statku morskiego lub powietrznego; przeciwko statkowi morskiemu lub powietrznemu, osobom lub mieniu w miejscu niepodlegającym jurysdykcji żadnego państwa” (pkt a). Ponadto, piractwem jest też „wszelki akt dobrowolnego udziału w korzystaniu ze statku morskiego lub powietrznego, jeżeli jego sprawca wiedział o okolicznościach nadających takiemu statkowi charakter pirackiego statku morskiego lub powietrznego” (pkt b), a także „wszelki akt podżegania do popełnienia czynów określonych w punktach a i b lub wszelki akt celowego ułatwienia popełnienia takich czynów”.

Jest to definicja prawa międzynarodowego, wedle której zbrodnia piractwa morskiego składa się z pięciu elementów konstrukcyjnych: 1) popełnienie czynu zabronionego (aktu przemocy, zatrzymania, grabieży)³⁹; 2) na morzu pełnym lub w miejscu niepodlegającym jurysdyk-

³⁵ M.N. Shaw: *International Law*, Cambridge 2008, s. 126 (autor przywołuje w przypisie: „*ILC Yearbook*” 1966, t. 2, s. 248).

³⁶ M. Bahar, jw., s. 10.

³⁷ E.C. Stiles, jw., s. 304.

³⁸ A.P. Rubin: *The Law of Piracy*, „*Denver Journal of International Law and Policy*” nr 2/1986-1987, s. 173-174; M. Bahar, jw., s. 17.

³⁹ Należy nadmienić, iż w tekście polskim art. 101 k.m.b. występuje słowo „gwałt”. W tekście angielskim pojawia się sformułowanie *acts of violence*, oznaczające „akty przemocy”. W tekście francuskim zastosowano określenie: *tout acte illicite violence*, a w hiszpańskim: *todo acto ilegal de violencia*, oznaczające „nielegalne akty przemocy”.

cji żadnego państwa; 3) przez załogę lub pasażerów statku prywatnego (jakkolwiek przepisy k.m.b. dotyczą przede wszystkim statków prywatnych, to art. 101 może się również stosować do załogi statku rządowego, który w wyniku buntu lub innych zdarzeń nie znajduje się pod kontrolą państwa); 4) dla celów osobistych; 5) przeciwko innemu statkowi („wymóg dwóch statków”)⁴⁰. Można więc ustalić, iż *mens rea* piractwa to zamiar popełnienia aktu przemocy, spowodowania śmierci, zniszczenia lub zawłaszczenia mienia, wynikający z celów (motywacji) osobistych sprawcy; *actus reus* stanowi czyn zabroniony, taki jak zabójstwo, zniszczenie, rozbój i kradzież; zaś *locus* to przede wszystkim morze pełne, przynajmniej według definicji podanej przez Konwencję (coraz częściej jednak piractwo występuje na terytorium morskim państw)⁴¹. Podżeganie oraz pomocnictwo („celowe ułatwianie popełnienia”) dokonania aktu piractwa jest karalne⁴². Akt piractwa zakłada użycie bądź groźbę użycia siły lub przemocy. Problem ten rozważano w dwóch sprawach dotyczących ubezpieczeń morskich, rozpatrywanych przez sądy angielskie: w sprawach *Andreas Lemos*⁴³ oraz *Salem*⁴⁴ poruszono kwestię szkód wynikających z aktu piractwa. Orzeczenia wskazywały, iż piractwo musi zawierać element użycia siły, a nie tylko jej groźbę⁴⁵. Ponadto, drobne kradzieże nie mieszczą się w definicji aktu piractwa.

4. *Problemy związane z definicją piractwa.* Definicja zawarta w art. 101 k.m.b. jest obciążona kilkoma istotnymi wadami, które znacząco utrudniają ściganie nowoczesnych form piractwa morskiego. Główne problemy i ograniczenia istniejącej regulacji, wskazywane w literaturze⁴⁶, to: a) wymóg celów osobistych⁴⁷; b) nieuwzględnienie przejścia prywat-

W związku z tym można założyć, iż w polskim tłumaczeniu użyto słowa „gwałt” w znaczeniu „przemocy lub bezprawia popełnionego z użyciem siły”.

⁴⁰ L.F.E. Goldie: *Terrorism, Piracy and the Nyon Agreements* [w:] *International Law at a Time...*, jw., s. 227.

⁴¹ Podobnie D.R. Burgess Jr., jw., s. 322.

⁴² M. Ilnicki: *Działalność wojskowa na morzu w świetle prawa międzynarodowego*, Gdańsk 2003, s. 49.

⁴³ *Athens Maritime Enterprises Corporation v. Hellenic Mutual War Risks Association (Bermuda) Ltd, 'Andreas Lemos'* (1982) 2 Lloyd's Rep, s. 483.

⁴⁴ *Shell International Petroleum Co Ltd v. Caryl Antony Vaughan Gibbs, 'Salem'* (1982) 1 Lloyd's Rep, s. 369.

⁴⁵ S. Hodges: *Cases and Materials on Marine Insurance Law*, London 1999, s. 415; L.J. Kahn: *Pirates, Rovers and Thieves: New Problems with an Old Enemy*, „*Tulane Maritime Law Journal*” nr 2/1996, s. 295.

⁴⁶ Szerzej L.J. Kahn, jw., s. 297-298.

⁴⁷ Z. Keyuan, jw., s. 119; L.F.E. Goldie, jw., s. 225; M. Murphy, jw., s. 159; M. Halberstam: *Terrorism on the High Seas: the Achille Lauro, Piracy and the IMO Convention on Maritime Safety*, „*American Journal of International Law*” nr 2/1988, s. 277; E. Barrios: *Casting a Wider Net: Addressing the Maritime Piracy Problem in Southeast Asia*, „*Boston*

nego statku przez członków jego własnej załogi (wymóg dwóch statków)⁴⁸ - jakkolwiek art. 102 k.m.b. reguluje sytuację przejścia statku rządowego lub wojskowego przez jego załogę, to żaden istniejący przepis nie dotyczy sytuacji analogicznej występującej na statku prywatnym; c) nieuwzględnienie piractwa państwowego, czyli aktów piractwa dokonywanych przez okręty lub statki państwowe⁴⁹; d) geograficzne ograniczenie piractwa do morza pełnego⁵⁰; e) problem legalności tzw. odwrotnego pościgu (*reverse hot pursuit*)⁵¹, czyli pościgu rozpoczętego na morzu otwartym i kontynuowanego na wodach terytorialnych państwa trzeciego.

Najpoważniejszym ograniczeniem zakresu i skuteczności definicji piractwa jest wymóg istnienia „celów osobistych” po stronie sprawcy. Wymóg ten istniał już w projekcie harwardzkim, który stał się podstawą art. 15 k.g. Przepis ten został następnie przejęty praktycznie co do słowa przez Konwencję z Montego Bay⁵². Z definicji zawartej w projekcie harwardzkim celowo wyłączono akty piractwa motywowane politycznie (w tym również akty terroryzmu morskiego)⁵³. Takie podejście mogło być uzasadnione w czasie, w którym projekt ten powstał⁵⁴. „Cele osobiste” można rozumieć na dwa sposoby: wąsko (jako *animus furandi* - zamiar dokonania grabieży motywowany chciwością, chęcią zysku⁵⁵) lub szeroko (jako wszelkie cele niepubliczne, gdzie „osobisty” oznacza „odnoszący się do danej osoby”, a „publiczny” to „dotyczący całego społeczeństwa lub zbiorowości, związany z jakimś urzędem lub jakąś instytucją nieprywatną”⁵⁶). Podejście wąskie wydaje się błędne w świetle historii i prawa zwyczajowego, tym bardziej iż nie istnieje żadna prawna definicja „celów osobistych”⁵⁷, a rekonstrukcja znaczenia tego pojęcia jest zadaniem dla orzecznictwa i doktryny.

Subiektywne motywacje sprawców piractwa zostały rozważone w dwóch sprawach rozpoznanych przez sądy amerykańskie już w XIX w.

College International & Comparative Law Review” nr 1/2005, s. 156.

⁴⁸ Z. Keyuan, jw., s. 119; L.F.E. Goldie, jw., s. 225; M. Murphy, jw., s. 159; M. Halberstam, jw., s. 277; E. Barrios, jw., s. 156.

⁴⁹ M. Ilnicki, jw., s. 48.

⁵⁰ M. Murphy, jw., s. 159; E. Barrios, jw., s. 155.

⁵¹ M. Murphy, jw., s. 163.

⁵² L.F.E. Goldie, jw., s. 225; M. Halberstam, jw., s. 277.

⁵³ T. Garmon: *International Law and the Sea: Reconciling the Law of Piracy and Terrorism in the Wake of September 11th*, „*Tulane Maritime Law Journal*” nr 1/2002, s. 263.

⁵⁴ W początku XX w. praktycznie nie istniał problem politycznie motywowanego piractwa oraz terroryzmu morskiego. W projekcie harwardzkim rozróżnienie na cele osobiste i nieosobiste miało uwolnić nowo powstałe państwa (często o nieuregulowanej jeszcze sytuacji prawnej) od podejrzania o piractwo w przypadku użycia siły lub zajęcia mienia przez okręty pływające pod ich banderą, zob. T. Garmon, jw., s. 263.

⁵⁵ E. Barrios, jw., s. 153.

⁵⁶ Zob. *Słownik Języka Polskiego PWN*, <http://sjp.pwn.pl>.

⁵⁷ M. Bahar, jw., s. 29-30.

W sprawie *Davison v. Seal-Skins*⁵⁸ sąd stwierdził, iż „pirat” to osoba, która działa wyłącznie na własną odpowiedzialność (*own authority*), bez upoważnienia pochodzącego od suwerennego państwa, zajmując siłą i przywłaszczając sobie każdą jednostkę morską, którą napotka, niezależnie od jej bandery⁵⁹. W sprawie *Ambrose Light*⁶⁰ sąd uznał, iż grabież na morzu pełnym, podjęta bez upoważnienia przez suwerenną władzę, jest piractwem w świetle prawa narodów. W tym samym orzeczeniu stwierdzono, że motywem działania pirata niekoniecznie musi być grabież⁶¹.

W świetle przytoczonych orzeczeń wyłaniają się dwa wnioski. Po pierwsze, „cele osobiste” zdają się odnosić do rozróżnienia piractwa prywatnego (indywidualnego) oraz państwowego (publicznego). Po drugie, piractwo indywidualne (osobiste, prywatne) może być uprawiane z wielu pobudek, nie tylko chciwości. Nie jest zatem prawdą, iż zawsze rozumiano cele osobiste jako cele łupieżcze. Dlaczego zatem rozróżnienie na „cele osobiste” i „cele nieosobiste” (jako ich logiczne przeciwieństwo) zachowało się w Konwencji genewskiej i Konwencji z Montego Bay? Wynika to z chęci rozróżnienia piractwa państwowego (korsarstwa) od piractwa *sensu stricto*⁶². Lektura *travaux préparatoires* wskazuje, iż tworząc Konwencję genewską, wyraźnie wyłączono *animus furandi* jako jedyną dopuszczalną motywację sprawców, co oznacza, oczywiście, dopuszczenie innych motywacji sprawców⁶³. W komentarzu do projektu harwardzkiego stwierdzono, że „czyny dokonane dla innych celów niż kradzież także poddane są wspólnej jurysdykcji”⁶⁴, a ponadto, iż „definicja piractwa wyłącza wszelkie motywacje polityczne, powzięte w imieniu państw, nieuznanych organizacji wojujących oraz nieuznanych band rewolucyjnych”⁶⁵. Cele polityczne utożsamiane były z dokonywaniem aktów piractwa w imieniu państw lub stron wojujących, a nie subiektywnych motywacji sprawców. Pojęcie celów osobistych zostało zatem użyte w Konwencji genewskiej i Konwencji z Montego Bay w znaczeniu odmiennym od *animus furandi*, a więc zamiar taki nie musi występować po stronie sprawcy, aby mogła zostać popełniona zbrodnia piractwa⁶⁶. Potwierdza to wnioski płynące z analizy wcześniejszych orzeczeń sądów

⁵⁸ 7 F.Cas. 192 (C.C.D. Conn. 1835) (No. 3,661).

⁵⁹ Omówienie - zob. L.J. Kahn, jw., s. 300.

⁶⁰ 25 F. 408 (S.D.N.Y. 1885).

⁶¹ Omówienie - zob. M. Halberstam, jw., s. 274.

⁶² M. Murphy, jw., s. 159.

⁶³ *Report of the International Law Commission to the General Assembly*, 2 U.N. GAOR Supp. (No. 9), U.N. Doc. A/3159 (1956) [w:] [1956] 2 Y.B. Int'l L. Comm'n 253, 282, U.N. Doc. A/CN.4/SER.A/1956/Add.1.

⁶⁴ M. Halberstam, jw., s. 277; T. Garmon, jw., s. 265.

⁶⁵ M. Pathak, jw., s. 70.

⁶⁶ M. Halberstam, jw., s. 277-278.

krajowych - znaczenie celów osobistych jest szersze niż *animus furandi*. Skoro cele osobiste niekoniecznie muszą oznaczać motywacje takie jak chciwość lub zamiar dokonania grabieży w celu osiągnięcia zysku, należy się zgodzić, iż mogą też oznaczać prywatną zemstę, chęć wyrządzenia szkody motywowaną niskimi pobudkami innymi niż chciwość, prywatną wojnę przeciwko państwu; nawet osobiste przekonania polityczne sprawcy mogą motywować akt piractwa⁶⁷.

Od piractwa, czyli prywatnych aktów rozboju lub przemocy, odróżnia się korsarstwo (kaperstwo). Zjawisko korsarstwa polegało na wydaniu kapitanowi statku pirackiego listu kaperskiego przez państwo, upoważniającego go do prowadzenia grabieży na morzu w imieniu państwa (przede wszystkim podczas wojny) i wyłączenia korsarza spod norm penalizujących piractwo⁶⁸. Czyny popełnione przez korsarza były piractwem w rozumieniu *mens rea*, *actus reus* i *locus*, jednakże nie mogły zostać prawnie uznane za piractwo, gdyż list kaperski wyłączał odpowiedzialność prawną korsarza⁶⁹. Korsarstwo powszechnie uznawano za legalne aż do przyjęcia Deklaracji w przedmiocie wojny morskiej (Deklaracji paryskiej) z 1856 r.⁷⁰, która stanowiła, iż „korsarstwo jest i pozostaje zniesione”⁷¹. Nieudana próba powołania Międzynarodowego Trybunału Kaperskiego (*International Prize Court*) w 1907 r. dowodzi, iż nawet na początku XX w. uznawano pewne formy korsarstwa, podjęte podczas konfliktu zbrojnego na morzu, za dopuszczalne⁷². Deklaracja paryska dokonała abolicji korsarstwa, ale prawo zachowało rozróżnienie na piractwo w formie prywatnej i publicznej, gdyż dystynkcja między aktami grabieży dokonywanymi przez powstańców lub rebeliantów a piractwem była potrzebna. W sprawie *Bolivia v. Indemnity Mutual*⁷³ z 1909 r. (rozpoznanej przed sądem brytyjskim) potwierdzono, iż szkoda, która powstała wskutek incydentu rebelianckiego, to nie piractwo, gdyż cele rebeliantów mają charakter publiczny, a nie prywatny⁷⁴. Jeżeli piractwo to więcej niż tylko *animus furandi*, a granicą jego definicji jest zakres definicji korsarstwa, to punktem wyjścia analizy musi być rozróżnienie między korsarstwem a piractwem. Kryterium tego rozróżnienia to możliwość przypisania działań piratów podmiotowi prawa międ-

⁶⁷ L.F.E. Goldie, jw., s. 236.

⁶⁸ J. Machowski, jw., s. 27-28.

⁶⁹ E. Kontorovich: *The Piracy Analogy: Modern Universal Jurisdiction's Hollow Foundation*, „*Harvard International Law Journal*” nr 1/2004, s. 214.

⁷⁰ M. Ilnicki, jw., s. 48, 156.

⁷¹ M. Flemming: *Międzynarodowe prawo humanitarne konfliktów zbrojnych. Zbiór dokumentów*, Warszawa 2003, s. 173.

⁷² XII Konwencja Haska z 18 X 1907, dotycząca powołania „międzynarodowego trybunału kaperskiego”, nigdy nie została ratyfikowana.

⁷³ [1909] 1 KB 785.

⁷⁴ M. Murphy, jw., s. 160.

dzynarodowego. Nie będzie nim subiektywna motywacja sprawców⁷⁵. W związku z tym przeciwieństwem celów osobistych będą cele publiczne⁷⁶, rozumiane jako działania pirata podejmowane na rzecz i w imieniu podmiotu prawa międzynarodowego.

Kwestia dokładnego zdefiniowania celów osobistych sprawcy może mieć znaczenie dla zwalczania innego przestępstwa międzynarodowego - terroryzmu morskiego. *Prima facie*, w świetle prawnego rozumienia tego zjawiska, piractwo morskie jest czynem odmiennym od terroryzmu morskiego - wszak z definicji piractwa wyłączono akty popełnione dla celów politycznych, a zatem również akty terrorystyczne⁷⁷. Na tle poczynionych tu uwag dotyczących celów osobistych oraz faktu, iż piractwo i terroryzm morski mogą mieć wiele cech wspólnych⁷⁸, wolno ostrożnie przyjąć, iż podział na piractwo (akty przemocy na morzu popełnione z pobudek prywatnych) oraz terroryzm morski (ewentualnie piractwo polityczne - akty przemocy popełniane z pobudek politycznych) może zanikać. Niezwykle ciekawą i godną rozważenia koncepcją jest uznawanie wszelkich aktów przemocy popełnianych na morzu za piractwo oraz uznanie terroryzmu morskiego za jedną z jego form szczególnych⁷⁹.

Drugą poważną wadą definicji piractwa z art. 101 k.m.b. jest geograficzne ograniczenie piractwa do morza pełnego. Jeśli jakiś akt popełniony zostanie na wodach terytorialnych państwa, to nie stanowi piractwa *ius gentium*, lecz może jedynie być zbrodnią prawa krajowego i tylko konkretnemu państwu będzie przysługiwać prawo do zatrzymania, osądzenia i ukarania piratów. Wszystkie przypadki piractwa na morzach terytorialnych lub śródlądowych określane są jako „napady z bronią w rękę na morzu”. Morze pełne to wszystkie obszary położone na zewnątrz od granicy wyłącznej strefy ekonomicznej lub od granicy morza terytorialnego, jeśli państwo nie posiada takiej strefy⁸⁰. Konstrukcja normy zawartej w art. 101 k.m.b. oparta jest na założeniu, iż państwa wprowadzą odpowiednie normy penalizujące piractwo oraz są władne do ich egzekwowania. W przypadku państw upadłych⁸¹, bez efektywnego rządu i sił morskich (Somalia), albo o zbyt małej marynarce wojennej dla patrolowania rozległego wybrzeża (Malezja), założenie takie okazuje się zupełnie nieefektywne⁸². Tymczasem większość aktów piractwa zostaje popeł-

⁷⁵ M. Bahar, jw., s. 30.

⁷⁶ Tamże, s. 32.

⁷⁷ T. Garmon, jw., s. 263.

⁷⁸ M. Pathak, jw., s. 73-74; M. Murphy, jw., s. 122, 140.

⁷⁹ M. Ilnicki, jw., s. 170-171.

⁸⁰ W. Czaplinski, A. Wyrozumska, jw., s. 163.

⁸¹ Zob. J. Zajadło: *Prawo międzynarodowe wobec problemu „państwa upadłego”*, PiP nr 2/2005, s. 3-20.

⁸² M. Bahar, jw., s. 19-20.

niona na wodach terytorialnych oraz w ramach wyłącznej strefy ekonomicznej poszczególnych państw⁸³. Do wyłącznych stref ekonomicznych (które pokrywają prawie 30% powierzchni oceanów⁸⁴), zgodnie z art. 58.2 k.m.b., reguły dotyczące piractwa są stosowane w pełni. Pozostawia to jednak nierozwiązany problem wód terytorialnych, które nie mogą być lub nie są patrolowane. W sprawie *Andreas Lemos* nie ograniczono definicji piractwa tylko do morza pełnego, lecz uznano, iż może ono występować wszędzie tam, gdzie statek znajduje się na morzu⁸⁵. Można zatem stwierdzić, iż niektóre sądy krajowe radzą sobie w tej sytuacji, jednak rozszerzanie takiego podejścia przez państwa trzecie byłoby naruszeniem suwerenności oraz potencjalnie większym niebezpieczeństwem niż nawet nieskrępowana działalność piratów.

Intrygującym wyjątkiem od reguły pełnej suwerenności państwa nad swoimi wodami terytorialnymi jest sytuacja prawna stworzona przez liczne rezolucje Rady Bezpieczeństwa ONZ w sprawie piractwa na wodach Somalii. Podejście to wydaje się najlepsze, gdyż rozwiązuje problem geograficznego ograniczenia piractwa do morza pełnego bez naruszania praw suwerennych państw trzecich, jednocześnie dając społeczności międzynarodowej możliwość realnego zlikwidowania piractwa na morzach terytorialnych państw upadłych. Należy również docenić udział Tymczasowego Federalnego Rządu Somalijskiego w pracach nad rezolucjami i jego zgodę na ich wydanie. Pierwszym instrumentem była rezolucja nr 1816⁸⁶, która w § 7 autoryzuje: a) wkroczenie sił morskich innych państw na wody terytorialne Somalii z zamiarem ukrócenia aktów piractwa i zbrojnego rozbójnictwa morskiego, w sposób zgodny z regulacją prawa międzynarodowego dla takiej akcji na morzu otwartym; b) użycie wszelkich koniecznych środków, by ukrócić piractwo i zbrojne rozbójnictwo morskie, również na obszarze morza terytorialnego Somalii, wedle zasad właściwych dla morza otwartego. Rada zastrzegła jednocześnie, iż wyjątek dotyczący Somalii nie może wpływać na stosunki z państwami trzecimi oraz nie tworzy nowej normy prawa zwyczajowego (§ 9). Autoryzacja została udzielona tylko na 6 miesięcy od daty wydania rezolucji, lecz następnie została przedłużona rezolucją nr 1846⁸⁷ (§ 10) o kolejne 12 miesięcy.

Następna złożona sytuacja powstała wraz z przyjęciem przez Radę rezolucji nr 1851⁸⁸, w której rozciągnięto autoryzację do użycia siły przez państwa trzecie na ląd, pozwalając kontynuować prawo pościgu za podej-

⁸³ T. Garmon, jw., s. 264.

⁸⁴ M. Murphy, jw., s. 162-163.

⁸⁵ L.J. Kahn, jw., s. 310.

⁸⁶ S/RES/1816 (2008).

⁸⁷ S/RES/1846 (2008).

⁸⁸ S/RES/1851 (2008).

rzanymi o piractwo (określone w art. 99 k.m.b.) również na terytorium lądowym Somalii⁸⁹. W § 6 rezolucji stwierdzono: „przez okres 12 miesięcy od przyjęcia rezolucji nr 1846, państwa i organizacje regionalne (...) mogą podjąć wszelkie konieczne środki (...) w Somalii”. Sformułowanie „w Somalii” oznacza całość terytorium lądowego, powietrznego i morskigo tego państwa⁹⁰. Wszystkie środki podjęte przez państwa na wodach terytorialnych lub na terytorium Somalii muszą być zgodne z prawem międzynarodowym oraz mieć podstawę w umowie z Tymczasowym Rządem Federalnym Somalii.

Incydent terrorystyczny na statku *Achille Lauro* w 1985 r. spowodował uchwalenie instrumentu prawnego dotyczącego terroryzmu morskiego, który jednak może w pewnych warunkach stosować się do kryminalnych aktów piractwa - Konwencji w sprawie przeciwdziałania bezprawnym czynom przeciwko bezpieczeństwu żeglugi morskiej, sporządzonej w Rzymie dnia 10 III 1988 r.⁹¹ (tzw. Konwencji SUA). Konwencja odnosi się do statków prywatnych (art. 2). Dotyczy m.in. sytuacji, w których sprawcy dokonali: zajęcia statku, przejęcia nad nim kontroli przy użyciu siły lub groźby jej użycia, dokonania aktu przemocy przeciwko osobie na statku, niszczenia statku lub jego uszkodzenia (art. 3). W art. 4 unormowano stosowanie Konwencji do wszystkich akwenów, terytorialnych i morza pełnego. Konwencja dotyczy przede wszystkim aktów motywowanych politycznie i popełnionych na wodach terytorialnych, nie posługuje się wymogiem dwóch statków⁹². Jeśli akt zostanie popełniony na obszarze jurysdykcji państwa lub jeśli piraci zostali zatrudnieni przez państwo, to ten akt nie jest piractwem w rozumieniu prawa międzynarodowego⁹³. Jednak Konwencję np. stosuje się też na wodach przepływowych (np. cieśninach), czyli tam, gdzie piraci działają tradycyjnie, a według zawężającego rozumienia przepisów Konwencji z Montego Bay, normy dotyczące piractwa nie mogłyby znaleźć zastosowania. To wskazuje, iż Konwencja SUA mogłaby być skutecznym instrumentem zwalczania piractwa, tak się jednak nie stało - ma ona znikome znaczenie⁹⁴.

5. *Jurysdykcja uniwersalna a piractwo*. Piractwo należy do nielicznych czynów ściganych jurysdykcją uniwersalną⁹⁵. Sprawowanie ju-

⁸⁹ Zob. E. Kontorovich: *International Legal Responses to Piracy off the Coast of Somalia*, „*ASIL Insights*” z 6 II 2009.

⁹⁰ Tamże.

⁹¹ Dz.U. nr 129/1994, poz. 635.

⁹² E. Barrios, jw., s. 157.

⁹³ M. Bahar, jw., s. 17.

⁹⁴ M. Pathak, jw., s. 75.

⁹⁵ M.C. Bassiouni: *Universal Jurisdiction for International Crimes: Historical Perspectives and Contemporary Practice*, „*Virginia Journal of International Law*” nr 1/2001,

rysdykcji uniwersalnej (represji wszechświatowej) to immanentny element regulacji prawnej dotyczącej zbrodni piractwa, istniejący od jej zarania⁹⁶. Już w prawie rzymskim uznawano piratów za podlegających pierwotnej formie jurysdykcji uniwersalnej - każde państwo, które zatrzymało piratów, mogło ich skazać według swego prawa⁹⁷. Nowożytnym fundamentem tej zasady są prace Gentilego, de Ayala oraz Grocjusza, zaś sama koncepcja rozwijała się i przenikała do prawa krajowego i międzynarodowego⁹⁸. Wyjątkiem od niej, jak wspomniano, było istnienie usankcjonowanego korsarstwa, jednakże od procesu W. Kidda w 1700 r.⁹⁹ nastąpił renesans koncepcji uniwersalistycznej¹⁰⁰. Deklaracja paryska z 1856 r. zakazała wszelkich form piractwa, korsarstwa i piractwa państwowego. Było to pierwsze prawne uznanie piractwa jako zbrodni samej w sobie, niezależnej od piractwa państwowego¹⁰¹. Obecnie w prawie międzynarodowym funkcjonuje założenie, iż państwa mogą pojmać i osądzić piratów na swoim morzu terytorialnym i na morzu otwartym, lecz nie mogą ich ścigać na wodach terytorialnych innego państwa bez jego zgody. Zgodnie z art. 105 k.m.b., „na morzu pełnym lub w każdym innym miejscu, niepodlegającym jurysdykcji żadnego państwa, każde państwo może zająć piracki statek morski lub powietrzny opanowany przez piratów i znajdujący się w ich władaniu oraz aresztować osoby i zająć mienie znajdujące się na pokładzie”, a zatem przepis ten ustanawia zasadę jurysdykcji uniwersalnej wobec zbrodni piractwa. Jurysdykcja uniwersalna dotyczy tylko piractwa w myśl definicji zawartej w art. 101 k.m.b. Należy zgodzić się ze zgłaszanymi w literaturze obiekcjami co do ewentualnych negatywnych następstw zbyt szerokiego i arbitralnego stosowania zasady jurysdykcji uniwersalnej¹⁰².

Jurysdykcja jest aspektem suwerenności państwa - mocą, by stanowić, stosować i egzekwować prawo¹⁰³. Dwa podstawowe sposoby sprawowania eksterytorialnej jurysdykcji karnej to jurysdykcja terytorialna oraz jurysdykcja oparta na obywatelstwie¹⁰⁴. Piraci jednak operują na morzu pełnym, nad którym żadne państwo nie sprawuje jurysdykcji.

s. 111-112; E. Kontorovich: *The Piracy...*, jw., s. 190.

⁹⁶ M.N. Shaw, jw., s. 397.

⁹⁷ D.R. Burgess Jr., jw., s. 302.

⁹⁸ M.C. Bassiouni, jw., s. 109-110.

⁹⁹ W. Kidd był sławnym łowcą piratów w służbie korony angielskiej, jednak sam został oskarżony o dokonywanie aktów piractwa. Jego proces zakończył się skazaniem, a Kidd został powieszony w 1701 r.

¹⁰⁰ D.R. Burgess Jr., jw., s. 312.

¹⁰¹ Tamże, s. 315.

¹⁰² E. Kontorovich: *The Piracy...*, jw., s. 184; M.C. Bassiouni, jw., s. 82.

¹⁰³ T. Ostropolski: *Zasada jurysdykcji uniwersalnej w prawie międzynarodowym*, Warszawa 2008, s. 20; M.C. Bassiouni, jw., s. 89.

¹⁰⁴ W. Czapliński, A. Wyrozumska, jw., s. 232-234; M.C. Bassiouni, jw., s. 83.

W przypadku wykonywania jurysdykcji uniwersalnej jedno państwo działa w imieniu całej wspólnoty międzynarodowej, lecz samo też ma interes w podtrzymywaniu porządku światowego. Uniwersalna jurysdykcja zakłada brak połączenia między państwem a osobą na podstawie terytorium, narodowości sprawcy i ofiary czy miejsca popełnienia czynu¹⁰⁵. Podstawa dla jurysdykcji uniwersalnej to zatem tylko istota i typ popełnionego przestępstwa, ewentualnie rozumiany jako wyjątkowa „ohyda” zbrodni poddanej tej jurysdykcji¹⁰⁶. Jurysdykcja uniwersalna jest zwyczajowo wywodzona ze specyficznej formy zwalczania zbrodni piractwa morskiego na morzu otwartym¹⁰⁷.

Argumentacja podnoszona dla uzasadnienia uniwersalnej jurysdykcji nad piractwem zwyczajowo składa się z dwóch elementów. Po pierwsze, zauważa się, że piraci atakują statki wszystkich państw bez rozróżnienia, nie podlegając przy tym władzy ani jurysdykcji żadnego państwa (historycznie uznawano nawet, iż popełniając akt piractwa, sprawca sam pozbawia się obywatelstwa), stąd żadne państwo nie może być odpowiedzialne za ich działania¹⁰⁸. Po drugie, wskazuje się na wyjątkową szkodliwość tej zbrodni oraz jej wyjątkową ohydę¹⁰⁹. Innym ujęciem podstawy jurysdykcji uniwersalnej nad piractwem było stwierdzenie, iż zasada *mare liberum* (morza wolnego) jest wolnością powszechną i wspólną dla wszystkich, zaś jej naruszenie godzi w interesy całej ludzkości¹¹⁰. Na morzu otwartym (pełnym) obowiązuje od wieków zasada wolności mórza, która oznacza, iż „morza pełne są otwarte dla wszystkich narodów, żadne państwo nie może sobie rościć prawo do poddania jakiegokolwiek ich części pod swoją suwerenność” (art. 87 k.m.b.). Wolność ta oznacza fizyczną możliwość żeglowania oraz to, że na morzu statek podlega wyłącznej jurysdykcji państwa bandery, ograniczonej na morzu otwartym jedynie prawem wizyty i rewizji¹¹¹. W praktyce jurysdykcja uniwersalna była odpowiedzialnością na poważny problem zagrożenia wolnej żeglugi morskiej i skutecznym instrumentem zwalczania piractwa.

Współczesna praktyka państw ukazuje, iż nastąpił renesans koncepcji uniwersalnej jurysdykcji dotyczącej piractwa morskiego. Chiński sąd skazał sprawców podejrzanych o piractwo i napad na statek *Cheung Son* w 1998 r. (wyrok zapadł w 2000 r.). Statek ten pływał pod banderą Hongkongu, zaś skazani to Chińczycy oraz Indonezyjczycy¹¹². Znacznie

¹⁰⁵ T. Ostropolski, jw., s. 33.

¹⁰⁶ E. Kontorovich: *The Piracy...*, jw., s. 183.

¹⁰⁷ T. Ostropolski, jw., s. 35.

¹⁰⁸ M. Halberstam, jw., s. 288.

¹⁰⁹ *Argumentum a contrario* - zob. E. Kontorovich: *The Piracy...*, jw., s. 186.

¹¹⁰ T. Ostropolski, jw., s. 68.

¹¹¹ K. Kubiak: *Sily morskie wobec przemocy na morzu*, „Terroryzm” nr 3/2008, s. 26.

¹¹² Z. Keyuan, jw., s. 124.

ważniejsza jest jednak polityka Kenii. Kenijski sąd skazał już w 2006 r. piratów somalijskich pojmanych przez marynarkę wojenną USA. Był to dopiero pierwszy krok. W dniu 11 XII 2008 doszło do zawarcia porozumienia między Kenią a Wielką Brytanią¹¹³. Dotyczy ono przekazywania osób podejrzanych o piractwo morskie, zatrzymanych przez siły brytyjskie, do sądów kenijskich. Podobne porozumienie zostało zawarte między Kenią a Unią Europejską 6 III 2009 r.¹¹⁴ w ramach prowadzonej przez Unię antypirackiej operacji EU NAVFOR „*Atalanta*”¹¹⁵.

Wyraźnie wskazuje to kierunek, w jakim postępuje praktyka państw w zwalczaniu piractwa - jest to współpraca przy wykonywaniu jurysdykcji uniwersalnej przez międzynarodowe siły morskie i państwa, biorące na siebie ciężar osądzenia sprawców i ewentualnego wykonania kary.

*

Normy prawne dotyczące piractwa morskiego są obarczone kilkoma poważnymi wadami, które mogą utrudniać ściganie pewnych form tego przestępstwa oraz zwalczanie zbliżonego zjawiska, jakim jest terroryzm morski. Zmiana przepisów zawartych w Konwencji o prawie morza to postulat nierealistyczny i nieosiągalny. Wśród społeczności międzynarodowej brakuje woli takiej zmiany, tym bardziej, jeśli zauważy się, iż do tej pory nie wszystkie państwa przyjęły Konwencję z Montego Bay (znamiennym przykładem są Stany Zjednoczone).

Ewentualnym dostępnym rozwiązaniem mogłoby być przyjęcie protokołu dodatkowego do Konwencji o prawie morza dotyczącego piractwa i terroryzmu morskiego, zawierającego wszystkie proponowane przez doktrynę zmiany w przepisach. Taki protokół jednak, aby mógł być efektywny, musiałby zostać przyjęty przez wszystkie państwa przybrzeżne zagrożone piractwem i terroryzmem morskim¹¹⁶.

Innym możliwym rozwiązaniem mogłoby się okazać utworzenie międzynarodowego trybunału karnego ds. zbrodni przeciwko żegludze morskiej, w którego statucie znalazłyby się szersza definicja zbrodni piractwa i pierwsza obszerna definicja terroryzmu morskiego. Istnieją co

¹¹³ Zob. stronę internetową MSZ Kenii: http://www.mfa.go.ke/mfacms/index.php?option=com_content&task=view&id=305&Itemid=2 (data dostępu: 24 II 2009).

¹¹⁴ O.J. 2009, L 79, s. 47.

¹¹⁵ Podstawą operacji jest Wspólne Działanie Rady 2008/851/WPZiB z 10 XI 2008 (O.J. 2008, L 301, s. 33).

¹¹⁶ M. Murphy, jw., s. 172-173.

najmniej dwie możliwości: powołanie samodzielnego trybunału z jurysdykcją obejmującą jedynie wymienione przestępstwa oraz powołanie dodatkowej izby Międzynarodowego Trybunału Karnego. Zmiana Statutu Rzymskiego nie jest rozsądnym postulatem, toteż zmiana taka mogłaby jedynie przybrać formę protokołu dodatkowego dotyczącego zbrodni przeciwko żegludze. Dopóki społeczność międzynarodowa nie znajdzie wyjścia z tej trudnej sytuacji, pozostaje jedynie wierzyć, iż więcej państw weźmie przykład z drogi obranej przez Kenię i rozpocznie współdziałanie dla zwalczania rosnącego zagrożenia.